

nám. Přemysla Otakara II. 34
370 01 České Budějovice
tel.: 951 424 401
ID DS: qxcdynt
e-mail: jiri.bures@aopk.gov.cz
www.aopk.gov.cz

Dipl. Ing. Dr. Martin Donat
Oberösterreichischer Umweltbeauftragter
Oö. Umweltanwaltschaft
Kärntnerstrasse 10 – 12
4021 Linz

NAŠE ČÍSLO JEDNACÍ: 00219/JC/26

VYŘIZUJE: Hana Bednářová, Jiří Bureš DATUM: 14. ledna 2026

Věc: Vyjádření k návrhu vyhlášení EVL pro rysa v hornorakouské části Novohradských hor

Vážený pane doktore,

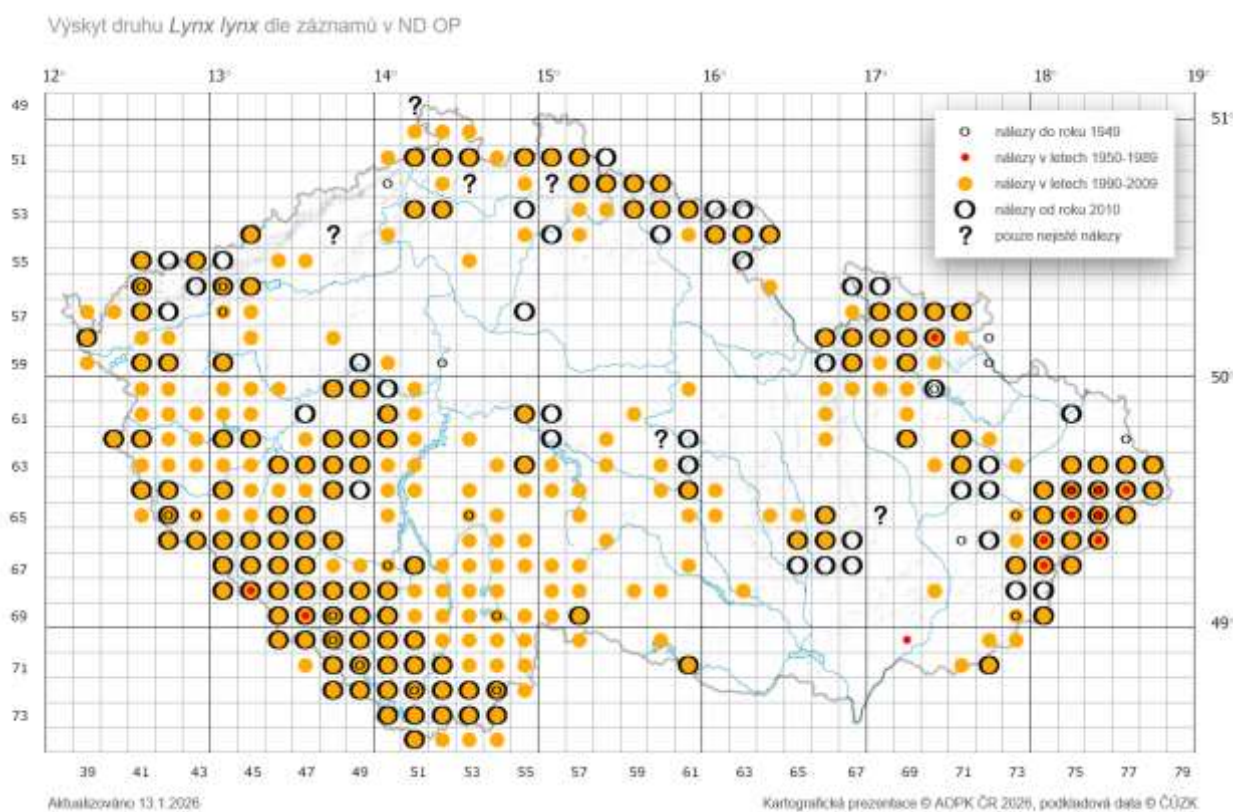
obdrželi jsme informaci, že Hornorakouská vláda v Linci projednává možnost vyhlášení evropsky významné lokality pro ochranu **rysa ostrovida** (*Lynx lynx*) v hornorakouské části Novohradských hor v rámci evropské soustavy chráněných území Natura 2000 dle Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Zvláště chráněné druhy velkých savců, k nimž rys patří, jsou skupinou se specifickými nároky na svůj biotop. Jedinci těchto druhů obývají velmi rozsáhlá území (řádově ve stovkách km²) a k jejich biologii patří pohyb krajinou na velké vzdálenosti. Jde jednak o disperze mladých jedinců vytlačovaných z rodičovských okrsků nebo o nepravdělné přesuny dospělých, a je zřejmé, že tyto dlouhé přesuny jsou podmínkou trvalé existence jejich populací. Prostřednictvím pohybu v krajině jsou populace schopné reagovat na změny v prostředí, doplňovat ztrátové části a především udržovat potřebnou genetickou rozmanitost. Je však důležité zdůraznit, že populace těchto druhů nejsou vymezené jednotlivými oblastmi výskytu ani hranicemi států. U všech druhů obývá jejich populace podstatně rozsáhlejší území, existují tedy místní populace středoevropské, karpatské, apod. K zajištění další existence těchto druhů na území ČR je proto zásadní zajistit možnost vzájemného propojení všech oblastí výskytu, a to jak na našem území, tak i s oblastmi výskytu v okolních zemích.

Oblast Novohradských hor (Gratzener gebirge), které pokračují na území Horního i Dolního Rakouska pod názvem Freiwald má z hlediska přírodního bohatství nezastupitelný význam pro svůj vysoký podíl souvisle zalesněných ploch či otevřené krajiny horského bezlesí, tedy především nezastavěné krajiny s absencí průmyslu a kapacitních komunikací, které by dělily toto území na menší fragmentované celky. Z tohoto důvodu má území Novohradských hor zásadní význam pro ochranu velkých savců. Díky rozlehlým a málo turisticky využívaným lesním komplexům se tato oblast stala spolu s Národním parkem Šumava jedním z nejvýznamnějších refugií, kde dochází

k rozmnožování rysů. Pro tuto šelmu a mnoho dalších druhů vázaných na podobné biotopy je důležité zachovat souvislou přírodní oblast na obou stranách hranice s minimálním narušením technickou infrastrukturou. Z tohoto důvodu je zařazení oblasti mezi evropsky významné lokality velmi dobrou zprávou.

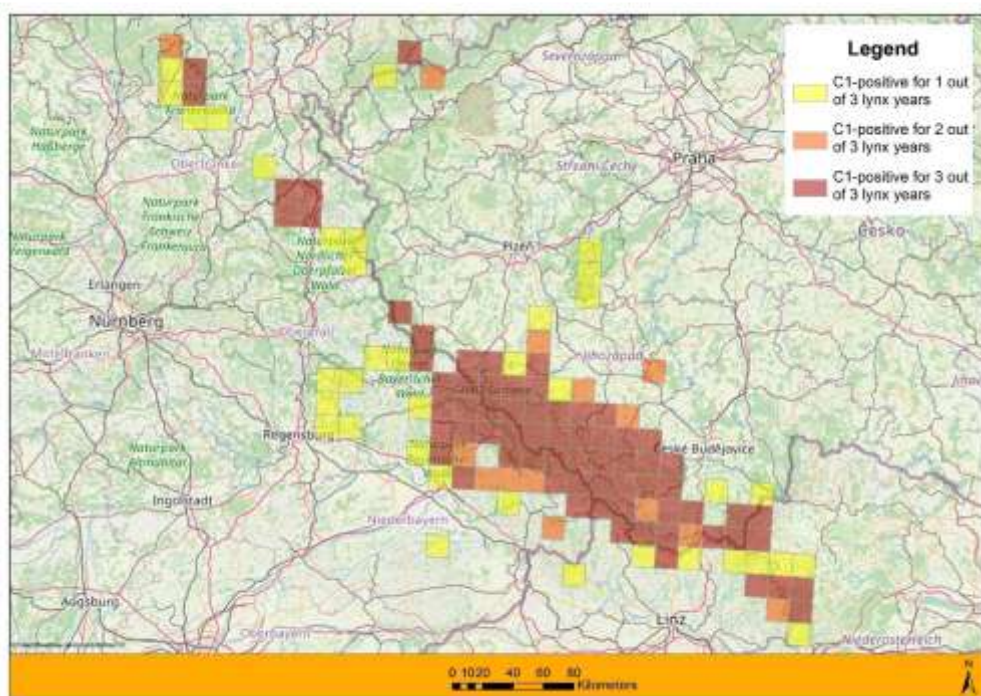
Česko-Bavorsko-Rakouská populace rysa ostrovida je prosperující, ale početně malá a izolovaná a je pro ni velmi důležité zachování migračních koridorů a navazujících vhodných lokalit umožňující komunikaci s nejbližšími populacemi výskytu tohoto druhu. Populaci rysa zde ovlivňuje řada jednotlivých negativních faktorů, které spolupůsobí a mají kumulativní vliv. Jednou z hlavních příčin ohrožení je intenzifikace dopravy a fragmentace krajiny, negativní vliv má dodnes i ilegální lov. Fatální důsledky mohou mít aktivity znamenající ztrátu klidových oblastí v jádrových územích, což jsou stavební zásahy spojené s odlesňováním a následný úbytek velkých býložravců a všežravců, kteří jsou hlavní potravou rysa.

Obr. 1 : Rozšíření rysa ostrovida v České republice dle nálezové databáze ochrany přírody.

Z výsledků dlouhodobého monitoringu v oblasti Novohradských hor vyplývá, že toto území je místem trvalého výskytu rysa ostrovida, který zde odchovává mláďata. Pravidelně sem přichází mladí jedinci z jádrových území Šumavy, Pošumaví a Bavorského lesa, kteří hledají dosud neobsazené vhodné lokality. Tento fakt významným způsobem zvyšuje hodnotu území pro Česko-Bavorsko-Rakouskou populaci rysa ostrovida, neboť umožňuje snadnější šíření druhu a napomáhá tím dosažení dlouhodobého cíle připravovaného „Plánu péče o rysa ostrovida“ – propojení Česko-Bavorsko-Rakouské populace s populací karpatskou. Existence trvalé rysí populace a vhodných biotopů v oblasti Novohradských hor zajišťuje i propojení migračních cest s populací alpskou.

Lesnatá a řídké osídlená oblast při hranicích Jihočeského kraje je v současné době posledním funkčním průchozím migračním koridorem, který propojuje jádrovou oblast Šumavy směrem na východ a jihovýchod. Proto je ochrana těchto jádrových území a koridoru před umísťováním dalších staveb velmi důležitá pro všechny migrující druhy. Přerušení této migrační trasy by pravděpodobně způsobilo úplné odříznutí východních a západních částí populací rysa ostrovida (*Lynx lynx*).

Obr. 2: Mapa aktuálního rozšíření rysa ostrovida v oblasti bavorsko – česko – rakouské populace v letech 2017-2019.

S pozdravem

Ing. Jiří Bureš

ŘEDITEL REGIONÁLNÍHO PRACOVÍŠTĚ
JIŽNÍ ČECHY

Stellungnahme zum Vorschlag, im oberösterreichischen Teil des Gratzener Gebirges ein europäisches Schutzgebiet für den Luchs auszuweisen.

Sehr geehrter Herr Ombudsmann,

Wir haben die Information erhalten, dass die oberösterreichische Regierung in Linz die Möglichkeit erörtert, das oberösterreichische Gratzener Gebirge als europäisch bedeutendes Schutzgebiet für den Luchs (*Lynx lynx*) im Rahmen des europäischen Schutzgebietsnetzes Natura 2000 gemäß der Richtlinie 92/43/EWG des Rates vom 21. Mai 1992 zur Erhaltung der natürlichen Lebensräume sowie der wildlebenden Tiere und Pflanzen auszuweisen.

Die besonders geschützten Großsäugetierarten, zu denen der Luchs gehört, stellen eine Gruppe mit spezifischen Ansprüchen an ihren Lebensraum dar. Individuen dieser Arten bewohnen sehr große Gebiete (in der Größenordnung von Hunderten von Quadratkilometern), und ihre Biologie umfasst Wanderungen über weite Strecken. Dies betrifft sowohl die Abwanderung von Jungtieren aus ihren elterlichen Revieren als auch die unregelmäßigen Wanderungen von Alttieren. Es ist klar, dass diese weiten Wanderungen eine Voraussetzung für den Fortbestand ihrer Populationen sind. Durch die Wanderungen in der Landschaft können die Populationen auf Umweltveränderungen reagieren, verlorene Populationsanteile ergänzen und vor allem die notwendige genetische Vielfalt erhalten. Es ist jedoch wichtig zu betonen, dass die Populationen dieser Arten nicht durch einzelne Verbreitungsgebiete oder Staatsgrenzen begrenzt sind. Die Populationen aller Arten besiedeln deutlich größere Gebiete, so gibt es beispielsweise lokale Populationen in Mitteleuropa und den Karpaten. Um den Fortbestand dieser Arten in Tschechien zu sichern, ist es daher unerlässlich, die Vernetzung aller Verbreitungsgebiete zu gewährleisten – sowohl innerhalb Tschechiens als auch mit den Gebieten in den Nachbarländern.

Das Gebiet des Gratzener Gebirges, das sich in Ober- und Niederösterreich unter dem Namen Freiwald fortsetzt, ist aufgrund seines hohen Anteils an zusammenhängenden Waldflächen und offenen, waldlosen Berglandschaften von unschätzbarem Naturreichtum. Es handelt sich dabei um weitgehend unberührte Landschaften ohne Industrie und leistungsstarke Verkehrswege, die das Gebiet in kleinere, fragmentierte Einheiten zerschneiden würden. Daher ist das Gratzener Gebirge von grundlegender Bedeutung für den Schutz großer Säugetiere. Dank der ausgedehnten und wenig genutzten Waldkomplexe hat sich dieses Gebiet zusammen mit dem Nationalpark Böhmerwald zu einem der wichtigsten Rückzugsgebiete für die Luchsbrut entwickelt. Für dieses Tier und viele andere Arten, die an ähnliche Biotope gebunden sind, ist es wichtig, beidseits der Grenze ein zusammenhängendes Naturgebiet mit minimalen Störungen durch technische Infrastruktur zu erhalten. Aus diesem Grund ist die Aufnahme des Gebiets in die Liste der Gebiete von europäischer Bedeutung eine sehr erfreuliche Nachricht.

Die tschechisch-bayerisch-österreichische Inselluchspopulation ist zwar groß, aber zahlenmäßig klein und isoliert. Daher ist es für sie von großer Bedeutung, Wanderkorridore und angrenzende geeignete Gebiete zu erhalten, die die Kommunikation mit den nächstgelegenen Populationen dieser Art ermöglichen. Die Luchspopulation ist hier einer Reihe einzelner negativer Faktoren ausgesetzt, die sich gegenseitig beeinflussen und kumulativ wirken. Eine der Hauptursachen für die Bedrohung ist die Zunahme des Verkehrs und die Zerstückelung der Landschaft. Auch die illegale

Jagd hat bis heute negative Auswirkungen. Aktivitäten, die zum Verlust von Ruhezeiten in Kerngebieten führen – wie Baumaßnahmen in Verbindung mit Abholzung und dem daraus resultierenden Rückgang großer Pflanzen- und Allesfresser, der Hauptnahrungsquelle des Luchses –, können fatale Folgen haben.

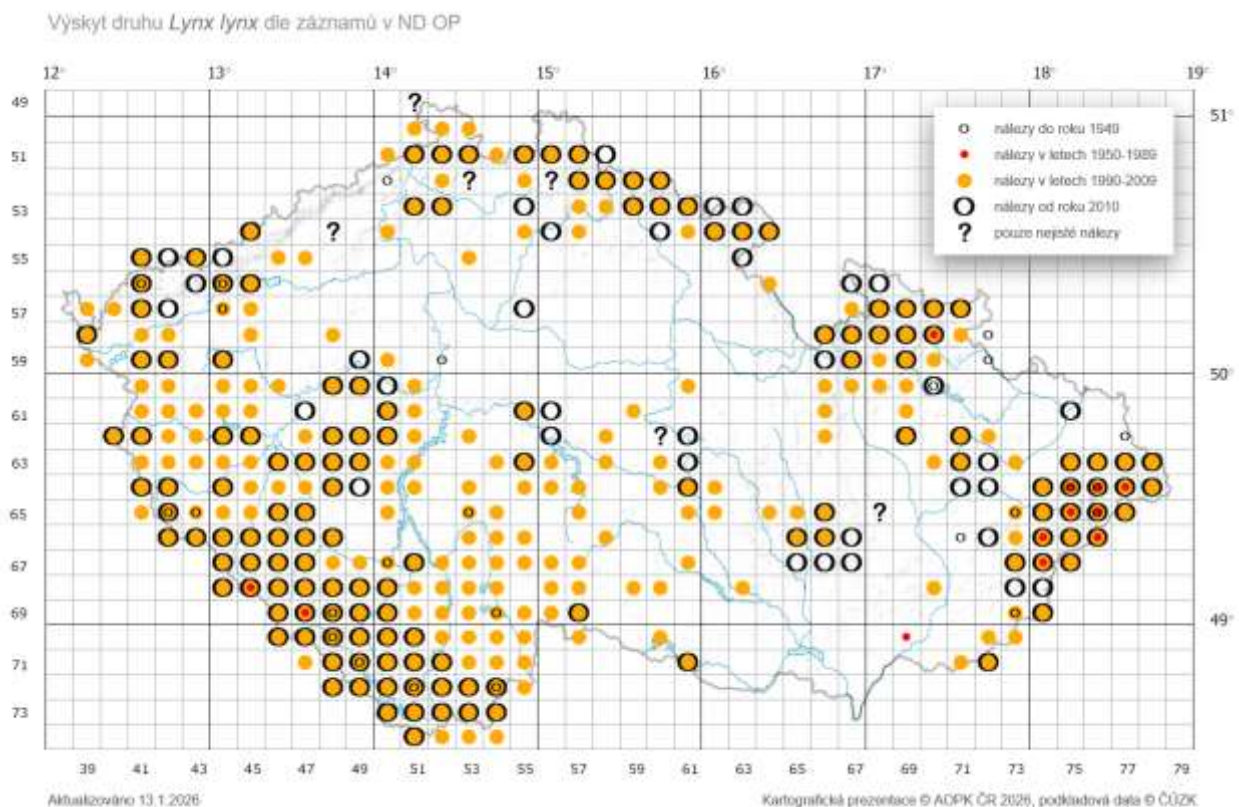

Abb. 1: Verbreitung des Eurasischen Luchses in der Tschechischen Republik gemäß der Naturschutzdatenbank.

Die Ergebnisse des Langzeitmonitorings im Gratzener Gebirge zeigen, dass dieses Gebiet ein dauerhafter Lebensraum für den Luchs ist, der hier seine Jungen aufzieht. Jungtiere aus den Kerngebieten des Böhmerwaldes, Planser Wald (Blanský les) und des Bayerischen Waldes kommen regelmäßig hierher, auf der Suche nach geeigneten, noch unbesiedelten Plätzen. Dies erhöht den Wert des Gebiets für die tschechisch-bayerisch-österreichische Luchspopulation erheblich, da es die Ausbreitung der Art erleichtert und somit zur Erreichung des langfristigen Ziels des erstellten „Plans zur Pflege des Luchses“ beiträgt – die Verbindung der tschechisch-bayerisch-österreichischen Population mit der Karpatenpopulation. Das Vorhandensein einer dauerhaften Luchspopulation und geeigneter Lebensräume im Gratzener Gebirge sichert zudem die Verbindung der Wanderrouten mit der Alpenpopulation.

Das bewaldete und dünn besiedelte Gebiet an der Grenze der Südböhmischen Region ist derzeit der letzte funktionierende Durchgangskorridor, der das Kerngebiet des Böhmerwaldes mit dem Osten und Südosten verbindet. Daher ist der Schutz dieser Kerngebiete und des Korridors vor weiterer Bebauung für alle Zugvogelarten von größter Bedeutung. Die Unterbrechung dieser Wanderroute würde mit hoher Wahrscheinlichkeit die östlichen und westlichen Teile der Populationen des Eurasischen Luchses (*Lynx lynx*) vollständig abschneiden.

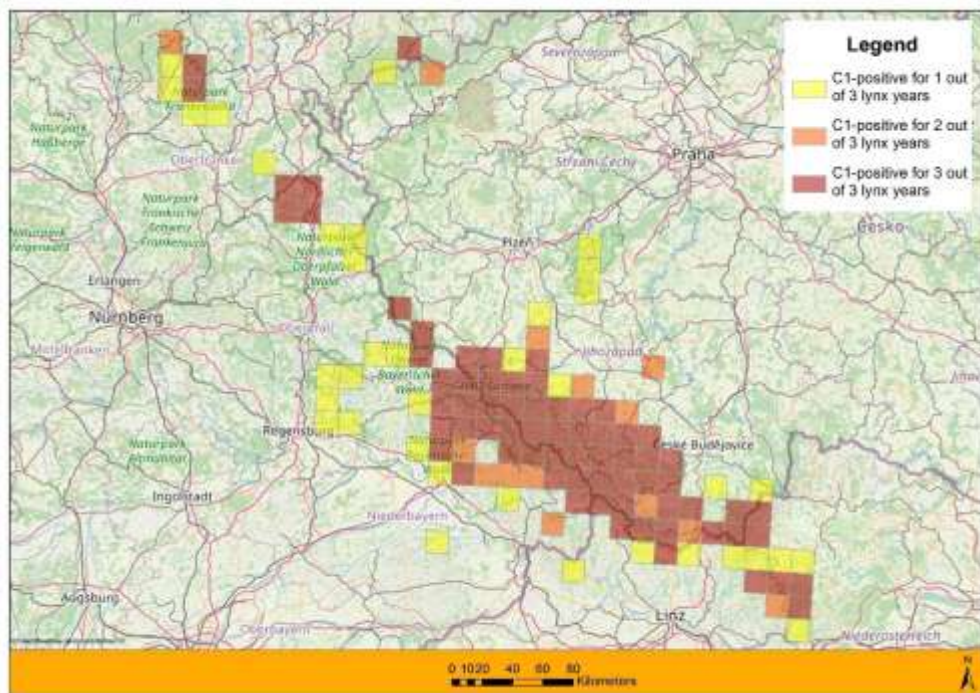

Abb. 2: Karte der aktuellen Verbreitung des Eurasischen Luchses in der bayerisch-tschechisch-österreichischen Population in den Jahren 2017-2019.

Beste grüße

Dipl. Ing. Jiri Bures
DIREKTOR DES REGIONALBÜROS SÜDBÖHMEN